

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 4ης Απριλίου 2019*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας – Δέσμευση κεφαλαίων – Δικαιώματα άμυνας – Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως – Δικαίωμα ιδιοκτησίας – Αναλογικότητα – Προσβολή της φήμης»

Στην υπόθεση T-5/17,

Ammar Sharif, κάτοικος Δαμασκού (Συρία), εκπροσωπούμενος από τους B. Kennelly, QC, και J. Pobjoy, barrister,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τις Σ. Κυριακοπούλου, P. Mahnič και V. Piessevaux,

καθού,

υποστηριζόμενου από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον L. Havas και την J. Norris,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο προσφυγή, δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα να ακυρωθούν η εκτελεστική απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/1897 του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2016, για την εφαρμογή της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2016, L 293, σ. 36), ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2016/1893 του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2016, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 36/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2016, L 293, σ. 25), η απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2017/917 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2017, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2017, L 139, σ. 62), ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2017/907 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2017, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 36/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2017, L 139, σ. 15), η απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/778 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2018, L 131, σ. 16), και ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/774 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2018, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 36/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2018, L 131, σ. 1), κατά το μέτρο που οι πράξεις αυτές αφορούν τον προσφεύγοντα, και, επικουρικώς, με αίτημα, βάσει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, να κηρυχθούν ανεφάρμοστα το άρθρο 28, παράγραφος 2, στοιχείο α', της αποφάσεως 2013/255/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2013, σχετικά με περιοριστικά μέτρα

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

κατά της Συρίας (ΕΕ 2013, L 147, σ. 14), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/1836 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 75), και το άρθρο 15, παράγραφος 1α, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΕ) 36/2012 του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 442/2011 (ΕΕ 2012, L 16, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1828 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 1), κατά το μέτρο που οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή στον προσφεύγοντα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Δ. Γρατσία, πρόεδρο, I. Labucka και I. Ulloa Rubio (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: F. Oller, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Σεπτεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση¹

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Ο προσφεύγων, Ammar Sharif, είναι επιχειρηματίας συριακής ιθαγένειας.
- 2 Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταδικάζοντας σθεναρά τη βίαιη καταστολή των ειρηνικών διαδηλώσεων σε διάφορα μέρη σε ολόκληρη τη Συρία και απευθύνοντας έκκληση στις συριακές αρχές να μην καταφεύγουν στη βία, εξέδωσε, στις 9 Μαΐου 2011, την απόφαση 2011/273/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2011, L 121, σ. 11). Λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας της κατάστασης, το Συμβούλιο επέβαλε απαγόρευση πωλήσεως όπλων, απαγόρευση εξαγωγών εξοπλισμού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για εσωτερική καταστολή, περιορισμούς εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και τη δέσμευση κεφαλαίων και χρηματοοικονομικών πόρων ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που ευθύνονται για τη βίαιη καταστολή σε βάρος του άμαχου πληθυσμού στη Συρία.
- 3 Τα ονόματα των προσώπων που ευθύνονται για τη βίαιη καταστολή σε βάρος του άμαχου πληθυσμού στη Συρία, καθώς και τα ονόματα ή οι επωνυμίες των φυσικών ή νομικών προσώπων και των οντοτήτων που συνδέονται με αυτά παρατίθενται στο παράρτημα της αποφάσεως 2011/273. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας κατόπιν προτάσεως κράτους μέλους ή του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, μπορεί να τροποποιεί το εν λόγω παράρτημα.
- 4 Δεδομένου ότι ορισμένα από τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν κατά της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΛΕΕ, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 442/2011, της 9ης Μαΐου 2011, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2011, L 121, σ. 1). Ο κανονισμός αυτός ταυτίζεται, κατ' ουσίαν, με την απόφαση 2011/273, αλλά προβλέπει δυνατότητες αποδεσμεύσεως των δεσμευθέντων κεφαλαίων. Ο κατάλογος των προσώπων, οντοτήτων και οργανισμών που είτε αναγνωρίζονται ως υπεύθυνα για την εν λόγω καταστολή είτε συνδέονται με αυτά και περιλαμβάνονται στο παράρτημα II του εν λόγω κανονισμού είναι πανομοιότυπος με αυτόν που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της αποφάσεως 2011/273. Δυνάμει του

¹ Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

άρθρου 14, παράγραφοι 1 και 4, του κανονισμού 442/2011, οσάκις το Συμβούλιο αποφασίζει να υπαγάγει φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό στα προβλεπόμενα περιοριστικά μέτρα, τροποποιεί αναλόγως το παράρτημα II και, περαιτέρω, επανεξετάζει τον κατάλογο που περιέχεται στο παράρτημα αυτό σε τακτά χρονικά διαστήματα, και τουλάχιστον ανά δωδεκάμηνο.

- 5 Με την απόφαση 2011/782/ΚΕΠΠΑ, της 1ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας και για την κατάργηση της αποφάσεως 2011/273 (ΕΕ 2011, L 319, σ. 56), το Συμβούλιο, λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης στη Συρία, έκρινε αναγκαία την επιβολή πρόσθετων περιοριστικών μέτρων. Για λόγους σαφήνειας, τα μέτρα που επέβαλε η απόφαση 2011/273 και τα πρόσθετα μέτρα ενσωματώθηκαν σε ενιαία νομική πράξη. Η απόφαση 2011/782 προβλέπει, στο άρθρο 18, περιορισμούς εισδοχής στο έδαφος της Ένωσης και, στο άρθρο 19, τη δέσμευση των κεφαλαίων και των χρηματοοικονομικών πόρων των προσώπων και οντοτήτων που κατονομάζονται στο παράρτημα I.
- 6 Ο κανονισμός 442/2011 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 36/2012 του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία και την κατάργηση του κανονισμού 442/2011 (ΕΕ 2012, L 16, σ. 1).
- 7 Με την απόφαση 2012/739/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 29ης Νοεμβρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας και για την κατάργηση της απόφασης 2011/782 (ΕΕ 2012, L 330, σ. 21), τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ενσωματώθηκαν σε ενιαία νομική πράξη.
- 8 Η απόφαση 2012/739 αντικαταστάθηκε από την απόφαση 2013/255/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2013, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2013, L 147, σ. 14). Η απόφαση 2013/255 παρατάθηκε μέχρι την 1η Ιουνίου 2015 με την απόφαση 2014/309/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2014, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2014, L 160, σ. 37).
- 9 Στις 12 Οκτωβρίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/1836 για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 75). Την ίδια ημέρα, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1828 για την τροποποίηση του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 1).
- 10 Κατά την αιτιολογική σκέψη 6 της αποφάσεως 2015/1836, «[τ]ο Συμβούλιο εκτιμά ότι, λόγω του στενού ελέγχου της οικονομίας που ασκεί το συριακό καθεστώς, ένας περιορισμένος κύκλος επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία είναι σε θέση να διατηρεί τη θέση του αποκλειστικά λόγω της στενής σχέσης και στήριξης που λαμβάνει από το καθεστώς και της επιρροής που ασκεί εντός αυτού» και «[τ]ο Συμβούλιο θεωρεί ότι θα πρέπει να προβλέψει περιοριστικά μέτρα επιβάλλοντας περιορισμούς εισόδου και δεσμεύοντας όλα τα κεφάλαια και τους οικονομικούς πόρους που ανήκουν, βρίσκονται στην κατοχή ή ελέγχονται από τους εν λόγω εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία, όπως προσδιορίστηκαν από το Συμβούλιο και κατονομάζονται στο παράρτημα I, ώστε να μην τους δίνεται η δυνατότητα παροχής υλικής ή οικονομικής στήριξης στο καθεστώς, και, μέσω της επιρροής τους, να αυξηθεί η πίεση που ασκείται στο ίδιο το καθεστώς προκειμένου να μεταβάλει τις κατασταλτικές πολιτικές του».
- 11 Η διατύπωση των άρθρων 27 και 28 της αποφάσεως 2013/255 τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836. Τα άρθρα αυτά προβλέπουν πλέον περιορισμούς όσον αφορά την είσοδο ή τη διέλευση μέσω του εδάφους των κρατών μελών καθώς και τη δέσμευση των κεφαλαίων «εξ[εχόντων] επιχειρηματι[ών] που δραστηριοποιούνται στη Συρία» εκτός εάν από «επαρκή στοιχεία [προκύπτει ότι τα πρόσωπα αυτά] δεν συνδέονται, ή δεν συνδέονται πλέον, με το καθεστώς ή [ότι αυτά] δεν ασκούν καμία επιρροή σε αυτό ή [ότι αυτά] δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστρατήγησης».
- 12 Με την εκτελεστική απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/1897, της 27ης Οκτωβρίου 2016, για την εφαρμογή της αποφάσεως 2013/255 (ΕΕ 2016, L 293, σ. 36), το Συμβούλιο τροποποίησε την απόφαση 2013/255 προκειμένου, ιδίως, να επιβάλει τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα και σε άλλα πρόσωπα και οντότητες των οποίων τα ονόματα και οι επωνυμίες προστέθηκαν στον κατάλογο του παραρτήματος της

τελευταίας αυτής αποφάσεως. Το όνομα του προσφεύγοντος προστέθηκε στον κατάλογο αυτό στη σειρά 212 του πίνακα Α του ως άνω παραρτήματος, όπως και η ημερομηνία εγγραφής του ονόματός του στον επίμαχο κατάλογο, ήτοι εν προκειμένω η 28η Οκτωβρίου 2016, και οι ακόλουθοι λόγοι:

«Εξέχων Σύριος επιχειρηματίας δραστηριοποιούμενος στη Συρία στους κλάδους των τραπεζών, των ασφαλίσεων και της φιλοξενίας. Εκ των ιδρυτών της Byblos Bank Syria, μεγαλομέτοχος της Unlimited Hospitality Ltd και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Solidarity Alliance Insurance Company και της Al-Aqueelah Takaful Insurance Company».

- 13 Στις 27 Οκτωβρίου 2016, το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/1893, για την εφαρμογή του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2016, L 293, σ. 25). Το όνομα του προσφεύγοντος εγγράφηκε στον πίνακα Α του παραρτήματος του ως άνω εκτελεστικού κανονισμού με τις ίδιες πληροφορίες και την ίδια αιτιολογία με αυτές που περιλαμβάνονταν στην εκτελεστική απόφαση 2016/1897.
- 14 Στις 28 Οκτωβρίου 2016, το Συμβούλιο δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ανακοίνωση προς τα πρόσωπα στα οποία επιβάλλονταν τα περιοριστικά μέτρα που προβλέπονται από την απόφαση 2013/255 και τον κανονισμό 36/2012 (ΕΕ 2016, C 398, σ. 4).
- 15 Στις 29 Μαΐου 2017, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2017/917 για την τροποποίηση της αποφάσεως 2013/255 (ΕΕ 2017, L 139, σ. 62). Με το άρθρο 1 της αποφάσεως 2017/917, το άρθρο 34 της αποφάσεως 2013/255 τροποποιήθηκε προκειμένου να προβλεφθεί η παράταση των περιοριστικών μέτρων που προβλέπονται στο παράρτημα της τελευταίας έως την 1η Ιουνίου 2018. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 2 της αποφάσεως 2017/917, τροποποιήθηκαν πενήντα πέντε από τις καταχωρίσεις του παραρτήματος Ι της τελευταίας ως άνω αποφάσεως, σχετικά με άλλα πρόσωπα πλην του προσφεύγοντος. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο της 3, η απόφαση 2017/917 τέθηκε σε ισχύ την ημέρα της δημοσιεύσεώς της.
- 16 Την ίδια ημέρα, το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2017/907, για την εφαρμογή του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2017, L 139, σ. 15). Δυνάμει του άρθρου 1 του εκτελεστικού αυτού κανονισμού, το παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 36/2012 τροποποιήθηκε, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι τροποποιήσεις που επήλθαν στο παράρτημα Ι της αποφάσεως 2013/255 με την απόφαση 2017/917. Σύμφωνα με το άρθρο του 2, ο κανονισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ την ημέρα της δημοσιεύσεώς του.
- 17 Στις 28 Μαΐου 2018, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/778, για την τροποποίηση της αποφάσεως 2013/255 (ΕΕ 2018, L 131, σ. 16). Με το άρθρο 1 της αποφάσεως 2018/778, το άρθρο 34 της αποφάσεως 2013/255 τροποποιήθηκε προκειμένου να προβλεφθεί η παράταση των περιοριστικών μέτρων που προβλέπονται στο παράρτημα της τελευταίας έως την 1η Ιουνίου 2019. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 2 της αποφάσεως 2018/778, τροποποιήθηκαν τριάντα τέσσερις από τις καταχωρίσεις που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της αποφάσεως αυτής, σχετικά με άλλα πρόσωπα πλην του προσφεύγοντος. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο της 3, η απόφαση 2018/778 τέθηκε σε ισχύ την επομένη της δημοσιεύσεώς της.
- 18 Την ίδια ημέρα, το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2018/774, για την εφαρμογή του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2018, L 131, σ. 1). Δυνάμει του άρθρου 1 του εκτελεστικού αυτού κανονισμού, το παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 36/2012 τροποποιήθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι τροποποιήσεις που επήλθαν στο παράρτημα Ι της αποφάσεως 2013/255 με την απόφαση 2018/778. Σύμφωνα με το άρθρο του 2, ο κανονισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ την επομένη της δημοσιεύσεώς του.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 4 Ιανουαρίου 2017, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή κατά της εκτελεστικής αποφάσεως 2016/1897 και του εκτελεστικού κανονισμού 2016/1893.
- 20 Στις 3 Απριλίου 2017, το Συμβούλιο κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου το υπόμνημα αντικρούσεως.
- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 31 Μαρτίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε να παρέμβει στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας προς στήριξη των αιτημάτων του Συμβουλίου. Με απόφαση της 28ης Απριλίου 2017, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε την παρέμβαση αυτή. Η Επιτροπή κατέθεσε το υπόμνημά της στις 22 Ιουνίου 2017. Ο προσφεύγων υπέβαλε τις παρατηρήσεις του επ' αυτού εμπροθέσμως.
- 22 Τα υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως κατατέθηκαν, αντιστοίχως, από τον μεν προσφεύγοντα στις 19 Μαΐου 2017, από το δε Συμβούλιο στις 27 Ιουνίου 2017.
- 23 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Αυγούστου 2017, ο προσφεύγων προσαρμοσε την προσφυγή του προκειμένου να επιτύχει επίσης την ακύρωση της αποφάσεως 2017/917 και του εκτελεστικού κανονισμού 2017/907.
- 24 Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπονται από το άρθρο 89, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από το Συμβούλιο, στις 27 Φεβρουαρίου 2018, να προσκομίσει μία ευανάγνωστη εκδοχή ορισμένων εγγράφων. Το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στο αίτημα στις 9 Μαρτίου 2018.
- 25 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 11 Ιουνίου 2018, ο προσφεύγων προσαρμοσε την προσφυγή του προκειμένου να επιτύχει επίσης την ακύρωση της αποφάσεως 2018/778 και του εκτελεστικού κανονισμού 2018/774.
- 26 Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπονται από το άρθρο 89, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από το Συμβούλιο, στις 15 Ιουνίου και στις 28 Σεπτεμβρίου 2018, να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στο αίτημα του Γενικού Δικαστηρίου στις 20 Ιουνίου και στις 3 Οκτωβρίου 2018 αντιστοίχως.
- 27 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
 - να ακυρώσει την εκτελεστική απόφαση 2016/1897, τον εκτελεστικό κανονισμό 2016/1893, την απόφαση 2017/917, τον εκτελεστικό κανονισμό 2017/907, την απόφαση 2018/778 και τον εκτελεστικό κανονισμό 2018/774 (στο εξής: προσβαλλόμενες πράξεις), καθόσον οι πράξεις αυτές αφορούν τον προσφεύγοντα·
 - επικουρικώς, να κηρύξει ανεφάρμοστα, βάσει των άρθρων 277 και 263 ΣΛΕΕ, το άρθρο 28, παράγραφος 2, στοιχείο α', της αποφάσεως 2013/255, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836, και το άρθρο 15, παράγραφος 1α, στοιχείο α', του κανονισμού 36/2012, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2015/1828, στο μέτρο που έχουν εφαρμογή στον προσφεύγοντα·
 - να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

- 28 Με το δικόγραφο της προσφυγής, ο προσφεύγων υπέβαλε αίτημα αποζημιώσεως, βάσει του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ζητώντας την αποκατάσταση της ζημίας που φέρεται να υπέστη λόγω της εγγραφής του ονόματός του στις προσβαλλόμενες πράξεις. Με το υπόμνημα απαντήσεως, ο προσφεύγων παραιτήθηκε από το αίτημα αυτό για τον λόγο ότι δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει λεπτομερή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την έκταση της ζημίας που υπέστη.
- 29 Το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - επικουρικώς, σε περίπτωση που οι προσβαλλόμενες πράξεις ακυρωθούν όσον αφορά τον προσφεύγοντα, να διατάξει τη διατήρηση των αποτελεσμάτων των προσβαλλόμενων αποφάσεων όσον αφορά τον προσφεύγοντα έως την εκπνοή της προθεσμίας για την άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως·
 - να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 30 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Συμβούλιο, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 31 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή παραιτήθηκε από το δεύτερο αίτημά της.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού των υπομνημάτων περί προσαρμογής των αιτημάτων, καθόσον αφορούν τον εκτελεστικό κανονισμό 2017/907 και τον εκτελεστικό κανονισμό 2018/774

[παραλειπόμενα]

Επί της ουσίας

- 35 Προς στήριξη της προσφυγής του, με το δικόγραφο αυτής, ο προσφεύγων επικαλέστηκε δύο λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο πρώτος στηρίζεται σε πλάνη περί το δίκαιο και πλάνη εκτιμήσεως και ο δεύτερος σε προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας, σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, σε προσβολή της επιχειρηματικής ελευθερίας καθώς και σε προσβολή του δικαιώματος προστασίας της φήμης. Με τα υπομνήματα περί προσαρμογής των αιτημάτων, ο προσφεύγων επικαλέστηκε έναν τρίτο λόγο ο οποίος, τυπικά, στηρίζεται σε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, του δικαιώματος σε χρηστή διοίκηση και του δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία.
- 36 Το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι, στο μέτρο που τα επιχειρήματα που προβάλλονται με τα υπομνήματα περί προσαρμογής των αιτημάτων προς στήριξη του τρίτου λόγου ακυρώσεως αφορούν, στην πραγματικότητα, πλάνη εκτιμήσεως και όχι προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων, ο λόγος αυτός πρέπει να θεωρηθεί ότι στηρίζεται σε τέτοια πλάνη και θα συνεξετασθεί με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως.
- 37 Επιπλέον, επικουρικώς, ο προσφεύγων προέβαλε έναν τέταρτο λόγο ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ένσταση ελλείψεως νομιμότητας, κατά την οποία το κριτήριο καταχωρίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 28, παράγραφος 2, στοιχείο α', της αποφάσεως 2013/255, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836, καθώς και στο άρθρο 15, παράγραφος 1α, στοιχείο α',

του κανονισμού 36/2012, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2015/1828, είναι δυσανάλογο σε σχέση με τους σκοπούς που επιδιώκουν οι προσβαλλόμενες πράξεις και πρέπει να κηρυχθεί ανεφάρμοστο ως προς αυτόν.

- 38 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει, καταρχάς, τον πρώτο και τον τρίτο λόγο ακυρώσεως από κοινού, εν συνεχεία, τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως και, τέλος, τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, που στηρίζεται στην ένσταση ελλείψεως νομιμότητας την οποία προέβαλε ο προσφεύγων επικουρικώς.

[παραλειπόμενα]

Επί της ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας

- 86 Επικουρικώς, ο προσφεύγων προβάλλει, δυνάμει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, ένσταση ελλείψεως νομιμότητας η οποία αφορά το κριτήριο καταχωρίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 28, παράγραφος 2, στοιχείο α', της αποφάσεως 2013/255, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836, καθώς και στο άρθρο 15, παράγραφος 1α, στοιχείο α', του κανονισμού 36/2012, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2015/1828, σχετικά με την κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία». Ο προσφεύγων υποστηρίζει συναφώς ότι το κριτήριο αυτό είναι δυσανάλογο σε σχέση με τους επιδιωκόμενους από τις προσβαλλόμενες πράξεις θεμιτούς σκοπούς και πρέπει, κατά συνέπεια, να κηρυχθεί ανεφάρμοστο ως προς αυτόν, εφόσον ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καλύπτει οποιοδήποτε πρόσωπο της κατηγορίας «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία», ανεξαρτήτως του εάν υφίσταται σχέση του εν λόγω προσώπου με το συριακό καθεστώς.
- 87 Στο πλαίσιο αυτό, ο προσφεύγων διερωτάται, πρώτον, κατά πόσον το αμφισβητούμενο κριτήριο καταχωρίσεως είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η έκταση και το αυθαίρετο περιεχόμενο του κριτηρίου που απορρέει από την ερμηνεία την οποία αυτός αμφισβητεί υπερβαίνουν τα όρια αυτού που είναι αναγκαίο και κατάλληλο για την επίτευξη των σκοπών των προσβαλλόμενων πράξεων. Επιπλέον, ο προσφεύγων υποστηρίζει, αφενός, ότι το κριτήριο που αυτός αμφισβητεί πρέπει να ερμηνευθεί σε συνάρτηση με το αντικείμενο και τον σκοπό των περιοριστικών μέτρων και, αφετέρου, ότι, λόγω του κατασταλτικού χαρακτήρα των περιοριστικών μέτρων και των καταστροφικών συνεπειών τους όσον αφορά τη φήμη και την οικονομική δραστηριότητα του προσώπου το οποίο αφορούν τα εν λόγω μέτρα, η καταχώριση προσώπων βάσει τόσο αυθαίρετων στοιχείων δεν μπορεί να δικαιολογηθεί και, ακόμη λιγότερο, να θεωρηθεί σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας.
- 88 Ο προσφεύγων υπογραμμίζει, δεύτερον, ότι, υπό το πρίσμα του άρθρου 28, παράγραφος 3, της αποφάσεως 2013/255, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836, και του άρθρου 15, παράγραφος 1α, του κανονισμού 36/2012, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2015/1828, το εν λόγω κριτήριο καταχωρίσεως προϋποθέτει ότι υφίσταται επαρκής σχέση μεταξύ της κατηγορίας «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία» και του συριακού καθεστώτος. Κατά τον προσφεύγοντα, το Συμβούλιο δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αυθαίρετο χαρακτήρα του εν λόγω κριτηρίου με το σκεπτικό ότι το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκαν τα περιοριστικά μέτρα μπορεί να αποδείξει ότι δεν συνδέεται με το συριακό καθεστώς, δεδομένου ότι δεν μπορεί να ζητείται από το πρόσωπο αυτό να προσκομίσει την αρνητική απόδειξη περί του ότι το κριτήριο δεν πληρούται.
- 89 Το Συμβούλιο αμφισβητεί την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας που προβάλλει ο προσφεύγων και υποστηρίζει, αφενός, ότι η καταχώριση του ονόματος του τελευταίου προκύπτει από ατομική εκτίμηση των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων και, αφετέρου, ότι, σύμφωνα με την απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου (C-630/13 P, EU:C:2015:247), διαθέτει ευρύ

περιθώριο εκτιμήσεως για τον καθορισμό των γενικών κριτηρίων καταχώρισης. Επιπλέον, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι το τεκμήριο που προβλέπει η απόφαση 2013/255 έχει έρεισμα στον νόμο και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας και μαχητό.

- 90 Πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, επιτάσσει οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης να μη βαίνουν πέραν αυτού που είναι κατάλληλο και αναγκαίο για την υλοποίηση των σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση. Επομένως, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσοτέρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές, ενώ τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 205 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 91 Εν συνεχεία, υπογραμμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, τα θεσμικά όργανα μπορούν να κάνουν χρήση τεκμηρίων κατά τα οποία η διοικητική αρχή που φέρει το βάρος αποδείξεως έχει τη δυνατότητα να συναγάγει συγκεκριμένα συμπεράσματα από τους κανόνες της κοινής πείρας τα οποία απορρέουν από τη συνήθη πορεία των πραγμάτων (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-97/08 P, EU:C:2009:536, σκέψεις 60 έως 63, και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση T-Mobile Netherlands κ.λπ., C-8/08, EU:C:2009:110, σκέψεις 87 έως 89).
- 92 Επιπλέον, από τη νομολογία προκύπτει ότι ένα τεκμήριο, έστω και εάν είναι δύσκολο να ανατραπεί, παραμένει εντός αποδεκτών ορίων εφόσον τελεί σε αναλογία προς τον θεμιτώς επιδιωκόμενο σκοπό, υφίσταται δυνατότητα ανταποδείξεως και διασφαλίζονται τα δικαιώματα άμυνας (βλ. απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, C-521/09 P, EU:C:2011:620, σκέψη 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ομοίως, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εκτιμά ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, δεν απορρίπτει τα πραγματικά ή νομικά τεκμήρια, αλλά επιβάλλει στα κράτη να διαμορφώνουν τα τεκμήρια αυτά εντός ευλόγων ορίων που λαμβάνουν υπόψη τη σοβαρότητα των διακυβευόμενων ζητημάτων και διασφαλίζουν την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Οκτωβρίου 1988, Salabiaku κατά Γαλλίας, CE:ECHR:1988:1007JUD 001051983).
- 93 Τέλος, διαπιστώνεται ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 6 της αποφάσεως 2015/1836 προκύπτει ότι, καθόσον τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν με την απόφαση 2011/273 δεν επέτρεψαν να τεθεί τέλος στην καταστολή που ασκεί το συριακό καθεστώς σε βάρος του άμαχου πληθυσμού της Συρίας, το Συμβούλιο, λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης στη Συρία, αποφάσισε, στο πλαίσιο του άρθρου 29 ΣΕΕ, να διατηρηθούν τα περιοριστικά αυτά μέτρα και να διασφαλισθεί η πρακτική αποτελεσματικότητά τους τόσο με την περαιτέρω ανάπτυξή τους όσο και με την ταυτόχρονη διατήρηση στοχοθετημένης και διαφοροποιημένης προσέγγισης, λαμβανομένων υπόψη των ανθρωπιστικών συνθηκών του πληθυσμού της Συρίας.
- 94 Προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί αυτοί και λόγω του στενού ελέγχου της οικονομίας που ασκεί το συριακό καθεστώς, το Συμβούλιο έκρινε, αφενός, ότι το καθεστώς δεν ήταν σε θέση να επιβιώσει χωρίς τη στήριξη των διευθυνόντων συμβούλων επιχειρήσεων και, αφετέρου, ότι ένας περιορισμένος κύκλος «εξεχόντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία» ήταν σε θέση να διατηρεί τη θέση του αποκλειστικά λόγω της στενής σχέσης και στήριξης που λαμβάνει από το καθεστώς και της επιρροής που ασκεί εντός αυτού. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, όπως εκτίθεται στη σκέψη 56 ανωτέρω, το Συμβούλιο θέλησε να εφαρμόσει, έναντι των «εξεχόντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία», ένα τεκμήριο περί ύπαρξης σχέσεως με το συριακό καθεστώς.
- 95 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 2, στοιχείο α', και το άρθρο 28, παράγραφος 2, στοιχείο α', της αποφάσεως 2013/255, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836, τα πρόσωπα που ανήκουν στην κατηγορία «εξεχόντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία»

υπόκεινται, στο εξής, στα περιοριστικά μέτρα που προβλέπει η εν λόγω απόφαση. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 3, και το άρθρο 28, παράγραφος 3, της ίδιας αποφάσεως, τα πρόσωπα αυτά δεν υπόκεινται στα εν λόγω μέτρα ή παύουν να υπόκεινται σε αυτά μόνον εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία περί του ότι δεν συνδέονται, ή δεν συνδέονται πλέον, με το καθεστώς ή ότι δεν ασκούν καμία επιρροή σε αυτό ή ότι δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστράτηγησης.

- 96 Εν προκειμένω, πρέπει να εξετασθεί εάν το αμφισβητούμενο κριτήριο καταχωρίσεως είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας.
- 97 Πρώτον, επισημαίνεται ότι το αμφισβητούμενο κριτήριο καταχωρίσεως είναι αναγκαίο και κατάλληλο για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η απόφαση 2013/255 και ο κανονισμός 36/2012 και οι οποίοι αφορούν την απερίφραστη καταδίκη και την παύση της βίαιης καταστολής που ασκεί ο B. Al-Assad και το καθεστώς του σε βάρος του άμαχου πληθυσμού της Συρίας. Συναφώς, αφενός, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τον γενικό και αόριστο ορισμό των νομικών κριτηρίων και του τρόπου λήψης των περιοριστικών μέτρων (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2013, Συμβούλιο κατά Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, σκέψη 120). Αφετέρου, διαπιστώνεται ότι το αμφισβητούμενο κριτήριο καταχωρίσεως ορίστηκε από το Συμβούλιο το 2015 για τον λόγο ότι, παρά τη λήψη περιοριστικών μέτρων με σκοπό να ασκηθεί πίεση στο συριακό καθεστώς για περίοδο τεσσάρων ετών, ήτοι από τον Μάιο του 2011, η καταστολή σε βάρος του συριακού λαού συνεχιζόταν. Επιπλέον, λόγω του στενού ελέγχου της οικονομίας που ασκεί το συριακό καθεστώς, η δέσμευση των κεφαλαίων και των χρηματοοικονομικών πόρων προσώπων που ανήκουν στην κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία» θα εμπόδιζε την εν λόγω κατηγορία προσώπων να συνεχίσει να παρέχει υλική ή χρηματοοικονομική στήριξη στο συριακό καθεστώς και, λαμβάνοντας υπόψη την επιρροή της, θα ασκούσε μεγαλύτερη πίεση στο καθεστώς προκειμένου να μεταβάλει τις κατασταλτικές πολιτικές του. Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η δέσμευση κεφαλαίων των «εξεχόντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία» είναι απαραίτητη προκειμένου να ασκηθεί πίεση στο συριακό καθεστώς, με σκοπό να τερματισθεί ή να περιορισθεί η καταστολή σε βάρος του άμαχου πληθυσμού και, επομένως, είναι αναγκαία και κατάλληλη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που ελήφθησαν σε βάρος της εν λόγω κατηγορίας προσώπων.
- 98 Δεύτερον, όσον αφορά το κατά πόσον το επίμαχο κριτήριο καταχωρίσεως είναι επαρκές για την εκπλήρωση των ανωτέρω επιδιωκόμενων σκοπών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εάν οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν αφορούσαν τα πρόσωπα που ανήκουν στην κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία», η επίτευξη των σκοπών αυτών θα μπορούσε να τεθεί σε κίνδυνο, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων παρέχει ουσιαστική υλική και οικονομική στήριξη στο συριακό καθεστώς. Πράγματι, ο καθορισμός του επίμαχου κριτηρίου καταχωρίσεως αποτελεί συνέπεια της συνεχιζόμενης καταστολής σε βάρος του άμαχου πληθυσμού της Συρίας, παρά την επιβολή, από το 2011, περιοριστικών μέτρων. Επιπλέον, η εισαγωγή του κριτηρίου αυτού στην απόφαση 2015/1836 και στον κανονισμό 2015/1828 είναι το αποτέλεσμα μιας νομολογιακής εξέλιξης η οποία οδήγησε το Συμβούλιο να συγκεκριμενοποιήσει περαιτέρω τα κριτήρια που καθιστούν δυνατή την αποτελεσματική επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η επίμαχη ρύθμιση. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το αμφισβητούμενο κριτήριο καταχωρίσεως φαίνεται επαρκές για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών.
- 99 Τρίτον, όσον αφορά τα αρνητικά για τον προσφεύγοντα αποτελέσματα, από τη νομολογία προκύπτει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν συνιστούν απόλυτα προνόμια και ότι η άσκησή τους μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς που δικαιολογούνται από σκοπούς γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Ένωση. Επομένως, οποιοδήποτε περιοριστικό οικονομικό ή χρηματοοικονομικό μέτρο, ανεξάρτητα από το κριτήριο καταχωρίσεως βάσει του οποίου αυτό επιβλήθηκε, έχει, εξ ορισμού, αποτελέσματα που θίγουν ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα του προσώπου του οποίου το όνομα περιλαμβάνεται στους σχετικούς καταλόγους. Η σημασία των σκοπών τους οποίους επιδιώκει η επίδικη ρύθμιση μπορεί να δικαιολογήσει ακόμη και σημαντικές αρνητικές συνέπειες για ορισμένους επιχειρηματίες.

- 100 Τέλος, πρέπει να εξετασθεί εάν τυχόν το θεσπισθέν από το Συμβούλιο τεκμήριο περί ύπαρξης σχέσεως με το συριακό καθεστώς, που εφαρμόζεται έναντι των προσώπων που ανήκουν στην κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία», είναι προδήλως δυσανάλογο.
- 101 Συναφώς, επιβάλλεται να υπογραμμισθεί, καταρχάς, ότι το Συμβούλιο έχει την εξουσία να καθορίζει τα γενικά κριτήρια καταχωρίσεως με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 2 επ. ανωτέρω και να αντλεί τις σχετικές έννομες συνέπειες.
- 102 Στην υπό κρίση υπόθεση, κατά τον καθορισμό του αμφισβητούμενου κριτηρίου καταχωρίσεως, το Συμβούλιο θεώρησε, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 56 και 94 ανωτέρω, ότι το γεγονός ότι επρόκειτο για «εξέχοντα επιχειρηματία δραστηριοποιούμενο στη Συρία» συνεπαγόταν την ύπαρξη δεσμών με το συριακό καθεστώς.
- 103 Εν συνεχεία, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μεταξύ των νομικών τεκμηρίων, πρέπει να γίνεται διαφοροποίηση μεταξύ εκείνων που είναι μαχητά και εκείνων που είναι αμάχητα. Πράγματι, ένα νομικό τεκμήριο είναι απλό ή μαχητό όταν επιτρέπεται η περί του αντιθέτου απόδειξη, ενώ ένα τεκμήριο είναι απόλυτο ή αμάχητο όταν δεν επιτρέπεται η περί του αντιθέτου απόδειξη.
- 104 Συναφώς, πρέπει να εξετασθεί εάν, σύμφωνα με τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 92 ανωτέρω, το τεκμήριο περί ύπαρξης δεσμών με το συριακό καθεστώς που εφαρμόζεται έναντι των προσώπων τα οποία ανήκουν στην κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία» διαμορφώνεται εντός «εύλογων ορίων», εάν κατ' αυτού επιτρέπεται ανταπόδειξη και εάν τα δικαιώματα άμυνας διασφαλίζονται.
- 105 Πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, λαμβανομένων υπόψη, καταρχάς, του αυταρχικού χαρακτήρα του συριακού καθεστώτος, εν συνεχεία, της σχέσης αλληλεξάρτησης που αναπτύχθηκε μεταξύ της επιχειρηματικής κοινότητας και του συριακού καθεστώτος λόγω της διαδικασίας της οικονομικής ελευθέρωσης που δρομολόγησε ο Β. Al-Assad και, τέλος, του αυστηρού κρατικού ελέγχου επί της συριακής οικονομίας, το Συμβούλιο ορθώς δέχθηκε ως κανόνα της κοινής πείρας το γεγονός ότι τα πρόσωπα που ανήκουν στην κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία» μπορούν να διατηρήσουν τη θέση τους αποκλειστικά λόγω της στενής σχέσης με το συριακό καθεστώς. Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ένα πρόσωπο που εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία έχει σχέση με το καθεστώς του Β. Al-Assad η οποία του επιτρέπει να αναπτύξει τις επιχειρήσεις του και να αντλήσει όφελος από την πολιτική του καθεστώτος αυτού.
- 106 Δεύτερον, επισημαίνεται, όπως εκτίθεται στις σκέψεις 56 και 94 ανωτέρω, ότι το Συμβούλιο θέσπισε ένα μαχητό τεκμήριο περί ύπαρξης σχέσεως με το συριακό καθεστώς έναντι των προσώπων που ανήκουν στην κατηγορία «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία». Συγκεκριμένα, τα ονόματα των προσώπων που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο εφόσον αποδεικνύεται ότι τα πρόσωπα αυτά δεν συνδέονται ή δεν συνδέονται πλέον με το καθεστώς ή δεν ασκούν επιρροή ή δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστρατήγησης. Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 67 ανωτέρω, ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο προκειμένου να αποδείξει ότι ως προς αυτόν συνέτρεχε κάποια από τις ανωτέρω περιπτώσεις.
- 107 Ως εκ τούτου, στον προσφεύγοντα εναπόκειται, προκειμένου να ανατρέψει το επίμαχο τεκμήριο, να προσκομίσει στοιχεία ικανά, αφενός, προς αντίκρουση του ότι αυτός ήταν «εξέχων επιχειρηματίας δραστηριοποιούμενος στη Συρία» και, αφετέρου, προς απόδειξη του αντιθέτου, ήτοι ότι δεν συνδεόταν ή δεν συνδεόταν πλέον με το καθεστώς του Β. Al-Assad ή δεν ασκούσε επιρροή ή δεν παρουσίαζε πραγματικό κίνδυνο καταστρατήγησης.
- 108 Ο προσφεύγων, προκειμένου να αποδείξει ότι δεν είχε σχέση με το συριακό καθεστώς και, επομένως, να αποδείξει ότι το τεκμήριο δεν μπορούσε να γίνει δεκτό και να επιτύχει τη διαγραφή του ονόματός του από τους επίδικους καταλόγους, μπορούσε να επικαλεσθεί ενδείξεις ή αποδεικτικά στοιχεία ικανά

να θέσουν υπό αμφισβήτηση τον λόγο που έγινε δεκτός εις βάρος του, στηριζόμενος, μεταξύ άλλων, σε γεγονότα και πληροφορίες που μόνον αυτός ήταν σε θέση να κατέχει και που αποδεικνύουν ότι δεν ήταν ή δεν ήταν πλέον μέλος του διοικητικού συμβουλίου των εταιριών που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική έκθεση που υπέβαλε το Συμβούλιο, ότι δεν κατείχε ή δεν κατείχε πλέον μετοχές των εν λόγω εταιριών ή ότι οι τελευταίες δεν ασκούσαν επιρροή στη συριακή οικονομία και ότι, κατά συνέπεια, η συμμετοχή του στις εταιρίες αυτές δεν ενείχε κίνδυνο καταστρατήγησης.

- 109 Τρίτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι καθόσον μέτρα όπως οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν σημαντικό αντίκτυπο στα δικαιώματα και στις ελευθερίες των οικείων προσώπων, το Συμβούλιο υποχρεούται να σέβεται τα δικαιώματα άμυνας των εν λόγω προσώπων γνωστοποιώντας σε αυτά τους λόγους εγγραφής του ονόματός τους στον επίμαχο κατάλογο, ταυτοχρόνως ή αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης, και παρέχοντας σε αυτά το δικαίωμα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους το αργότερο μέχρι την έκδοση της δεύτερης απόφασης που τα αφορά και συνακόλουθα να ανατρέψουν, ενδεχομένως, το επίμαχο κριτήριο επικαλούμενα στοιχεία της προσωπικής τους κατάστασης τα οποία συνηγορούν υπέρ της λήψης, της μη λήψης ή της προσδόσεως συγκεκριμένου περιεχομένου στην απόφαση (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, σκέψεις 61 έως 67). Συναφώς, παρατηρείται ότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι το Συμβούλιο, με επιστολή της 19ης Δεκεμβρίου 2016, διαβίβασε στον προσφεύγοντα τα αποδεικτικά στοιχεία και την υποβληθείσα από κράτος μέλος πρόταση εγγραφής, βάσει των οποίων το όνομά του περιελήφθη στους καταλόγους που προσαρτώνται στις προσβαλλόμενες πράξεις. Το Συμβούλιο παρέσχε, ως εκ τούτου, τη δυνατότητα στον προσφεύγοντα να αποδείξει ότι, παρά την ύπαρξη σοβαρών ενδείξεων ότι εμπίπτει στην κατηγορία των προσώπων που καλύπτονται από το επίμαχο κριτήριο καταχωρίσεως, εντούτοις, δεν συνδεόταν με το συριακό καθεστώς. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα δικαιώματα άμυνας του προσφεύγοντος έγιναν σεβαστά.
- 110 Από το σύνολο των ανωτέρω συνάγεται ότι το αμφισβητούμενο κριτήριο καταχωρίσεως είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας και δεν έχει αυθαίρετο χαρακτήρα, στο μέτρο που το Συμβούλιο, υπό το πρίσμα του πλαισίου που περιγράφεται ανωτέρω, εισήγαγε το κριτήριο αυτό στην απόφαση 2015/1836 και τον κανονισμό 2015/1828 κατά τρόπο αιτιολογημένο και ανάλογο προς τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει η ρύθμιση που διέπει τα περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας, διατηρώντας παράλληλα τη δυνατότητα των οικείων προσώπων να ανατρέψουν το τεκμήριο της ύπαρξης σχέσεως με το συριακό καθεστώς.
- 111 Επομένως, η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας που προβάλλει ο προσφεύγων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξετασθεί το παραδεκτό της, το οποίο αμφισβητείται από την Επιτροπή.

[παραλειπόμενα]

Επί των δικαστικών εξόδων

- 113 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.
- 114 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο προσφεύγων ηττήθηκε και το Συμβούλιο είχε υποβάλει σχετικό αίτημα, πρέπει αυτός να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Εξάλλου, ως παρεμβαίνον θεσμικό όργανο, η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Ο Ammar Sharif φέρει τα δικαστικά του έξοδα, καθώς και τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα.

Γρατσίας

Labucka

Ulloa Rubio

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Απριλίου 2019.

(υπογραφές)